

Justert per 16.12.13

Bachelor i regnskap og revisjon **Nasjonale retningslinjer**

I) INNLEDNING

Forskrift om rammeplan for bachelor i revisjon definerer de nasjonale rammene for BRR. *Nasjonale retningslinjer for utdanningen* er hjemlet i forskriftens § 4. Retningslinjene skal sammen med forskriften og merknadene sikre nasjonale standarder og bidra til en nasjonal koordinering. Der det i disse nasjonale retningslinjene er definerte læringsutbyttebeskrivelser, er disse forpliktende.

BRR oppfyller utdanningskravet i revisorloven § 3-2 for godkjenning til registrert revisor. BRR oppfyller også utdanningskravet i regnskapsførerforskriften § 1-1 for godkjenning som autorisert regnskapsfører.

Nasjonale retningslinjer for BRR er vedtatt av Nasjonalt råd for økonomisk administrativ utdanning (NRØA). NRØA har ansvaret for at retningslinjene justeres etter behov.

Forskriftens § 2 definerer det samlede læringsutbytte for BRR. Fagplan for studiet på den enkelte institusjon skal vise hvordan læringsutbyttet for bachelorgraden oppnås for studiet som helhet og på emnenivå. Fagplan og emnebeskrivelser skal beskrive dette i form av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse samt arbeids-, lærings- og vurderingsformer.

BRR er nær forbundet med bachelor i økonomi og administrasjon (BØA) ved at minst 90 studiepoengene er felles. NRØA har vedtatt veiledende læringsutbyttebeskrivelser for institusjonenes utforming av innholdet av de obligatoriske emnene i *Plan for bachelor i økonomi og administrasjon* (BØA-plan). Det er et krav at institusjoner som tilbyr BRR følger BØA-planen for disse fellesemnene.

Studiet gir innenfor rammene for en utdanning på bachelor-nivå en fordypning i finansiell revisjon. Den samlede kombinasjon av emner i studiet gir generell kompetanse som utgjør et grunnlag for praksis og videre tilegnelse av kompetanse innen revisjon i vid forstand, herunder innen etterlevelserevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll i offentlig sektor.

Andre generelle krav til studiet

- **Forskningsbasert undervisning:** Undervisning og veiledning skal være forskningsbasert for å kunne gi oppdatert og bred kunnskap. Studenten skal få innsikt i nyere utviklingstrekk innen fagområdene. Studenten skal øve til kritisk tenkning og kildebruk.
- **Faglig integrasjon:** Studenten skal øves i å se sammenhenger mellom emnene. Helhetlig oppbygging av studiet og henvisninger til andre emner underveis bidrar til en slik faglig integrasjon.
- **Undervisningsformer:** Det skal være varierte undervisningsformer gjennom studiet. Det pedagogiske opplegget i et emne skal være tilpasset det forventede læringsutbyttet. Studenten skal aktiveres og trenes i å anvende fagkunnskapen. Oppøving av analytiske ferdigheter er spesielt viktig i dette studiet. Studenten skal videre trenes i å finne, vurdere og henvide til informasjon og fagstoff og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling. De skal således øve seg i både skriftlig og muntlig kommunikasjon. Undervisningsformene skal trene studenten i selvstendig arbeid og i å jobbe sammen med andre i grupper.
- **Vurderingsformer:** Vurderingsformene skal variere gjennom studiet og skal være tilpasset det forventede læringsutbyttet og det pedagogiske opplegget for emnet. Vurderingsformene skal således også brukes for å stimulere til studentaktiviteter som gir god læring underveis i studiet. Arbeider underveis kan være karaktergivende eller de kan anses som nødvendige betingelser for å kunne gå opp til eksamen.
Det oppfordres til samarbeid om eksamensavvikling og sensur på tvers av institusjonene.
- **Internasjonal orientering:** Studiet skal ha en internasjonal orientering. Som et minimum skal det være tilbud om studentutveksling i ett semester, og studenten skal eksponeres for engelskspråklig faglitteratur i løpet av studiet. I BRR er det gitt åpning for at internasjonalt semester også kan inkludere de felles studiepoengene med BØA. I praksis kan studenter på BRR reise ut i tredje semester eller senere. Innpass for emner fra utlandet må tilfredsstillende omfang, innhold og kvalitet, det vil si jevn gode. Dette gjelder også revisoreksamenene.

Revisorforskriften § 1-5 nr 1 setter krav til “egnetstest i skatterett og rettslære som tilsvarende den revisorer med tilsvarende utdanning i Norge har avlagt,” for godkjente revisorer utenfor EØS. Tilsvarende krav kan være aktuelt å stille for innpass i disse emnene.

Det anbefales å gi studenten tilbud om deler av undervisningen på engelsk.

- **Videre studier:** Studiet skal generelt gi studenten et godt grunnlag for videre studier på masternivå. Det skal være tilpasset masterstudiet i regnskap og revisjon.

Studiet skal også tilpasses masterstudiet i økonomi og administrasjon (MØA) som gir sidetittelen siviløkonom. NRØA har i disse retningslinjene anvist hvordan minimumskravene i BØA-planen er oppfylt. Kandidater fra BRR oppfyller dermed kravene til obligatoriske emner i BØA-planen, og revisjonsemnene oppfyller kravene til videreføringsemner. De nødvendige opptakskrav i MØA-planen vedtatt av NRØA er dermed oppfylt.

II) NASJONALE RETNINGSLINJER FOR FELLESEMNER MED BØA

Emnene fra de obligatoriske emnene i BØA-plan fordeles på følgende hovedfagområder:

Bedriftsøkonomisk analyse:	30 studiepoeng
Administrasjonsfag:	25 studiepoeng
Samfunnsøkonomi:	15 studiepoeng
Metodefag:	20 studiepoeng

Bedriftsøkonomiskanalyse

Studenten skal ha kunnskap om hvordan virksomheter finansieres, være i stand til å vurdere nye investeringer, kunne analysere inntekter og kostnader, vite hvordan økonomiske styringsverktøy brukes og kunne utarbeide og analysere regnskap.

Generelt skal studenten ha forståelse for bedriften, bedriftens mål og dens plass i det økonomiske system.

Administrasjonsfag

Studenten skal kunne gjennomføre strategiske analyser, forstå hvordan organisasjoner fungerer og ha kunnskap om hvordan de kan organiseres og ledes. Studenten skal også ha kunnskap om hvordan produkter og tjenester kan utvikles og markedsføres.

Samfunnsøkonomi

Studenten skal forstå hvordan et lands økonomi kan påvirkes av for eksempel endringer i etterspørselen, myndighetenes politikk, internasjonale forhold eller teknologisk utvikling. Studenten skal videre ha kunnskap om og kunne analysere ulike konkurransesituasjoner ut fra en bedrifts ståsted.

Metodefag

Studenten skal ha et godt metodegrunnlag i matematikk, statistikk og samfunnsvitenskapelige metoder. Studenten skal kunne anvende kunnskapene og ferdighetene på et bredt spekter av økonomisk-administrative problemstillinger. Metodefagene skal slik sett bidra til at læringsmål i de andre fagområdene nås.

Det henvises til BØA-plan for nærmere læringsutbyttebeskrivelser.

Etikk og samfunnsansvar

BØA-planen beskriver innhold, kunnskaper og omfang og setter krav til et omfang på minst 5 studiepoeng innen etikk og samfunnsansvar, enten i et eget emne eller integrert i andre emner. BRR inkluderer en dedikert undervisning i de grunnleggende etiske prinsippene i emne revisjon og legger til rette for etisk refleksjon i øvrige emner.

Den enkelte institusjon må kunne dokumentere at fagplanen inneholder minst 5 studiepoeng i etikk og samfunnsansvar.

III) NASJONALE RETNINGSLINJER FOR PROFILERINGSEMNER (revisjonsemner)

Profileringsemnene består av:

Fordypningsemner:

Videregående regnskapsfaglige emner og verdsettelse	25 studiepoeng
Valgfrie emner	12,5 studiepoeng

Fordypningsemner med avsluttende revisoreksamen:

Revisjon	15 studiepoeng
Årsregnskap	15 studiepoeng
Skatterett	15 studiepoeng
Rettslære	7,5 studiepoeng

SUM	90 studiepoeng
-----	----------------

For de emnene som inngår i avsluttende revisoreksamenen (med særskilt fastsatte karakterkrav)¹ er læringsutbytter delt i kunnskap, ferdighet og generell kompetanse. Læringsutbytter for de øvrige videregående emnene er, i likhet med de felles obligatoriske emnene, også utarbeidet i samsvar med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning, uten at det i framstillingen er lagt vekt på et strengt skille mellom de tre kategoriene.

A) Fordypningsemner

Videregående regnskapsfaglige emner og verdsettelse

Presentasjon av emnene (25 stp)

Emnene gir kunnskap om teorifundamentet, lover, forskrifter og andre sentrale regler innenfor regnskap i privat og offentlig sektor for å kunne utarbeide regnskap med utgangspunkt i regelverkene og bygger på studentens kunnskaper i finansregnskap, finansiering og investering fra studiets første del.

Emnene er inndelt i fem, temaer hvor læringsutbyttet er angitt nedenfor etter en kort innholdsbeskrivelse:

- Videregående finansregnskap,
- Regnskapsteori,
- Virksomhets- og regnskapsorganisering
- Verdsettelse
- Kommunalt og statlig regnskap

Videregående finansregnskap

Emnet gir fordypning i innregning og målingsutfordringer forbundet med å avslutte et årsregnskap i samsvar med god regnskapsskikk

Læringsutbytte

Studenten

- har inngående kunnskap om innregning og måling av de viktigste regnskapspostene og grunnleggende regnskapsprinsipper
- har innsikt i regnskapsregler for små foretak
- kjenner til regnskapsregler for ideelle organisasjoner
- kjenner til de mest sentrale forskjellene mellom regnskaps- og skatteregler

¹ Finanstilsynet har bestemt at kandidater må ha karakteren C eller bedre i disse fagene for å få godkjenning som registrert revisor.

- kan avslutte et årsregnskap, inklusiv skatteposter og resultatdisponering, for AS.
- kjenner til regelverket for noter og årsberetning
- kan utarbeide et enkelt konsernregnskap (uten skatt og minoriteter)

Regnskapsteori

Emnet gir basis for å reflektere over sentrale deler av det teoretiske fundament for finansregnskapet.

Læringsutbytte

Studenten har forståelse for og kan reflektere om

- Brukergruppens informasjonsbehov og behov for regnskapsregulering
- Resultat- og balanseorientering
- Det konseptuelle rammeverket til IFRS
- Det teoretiske grunnlaget for de grunnleggende regnskapsprinsipper og god regnskapsskikk
- Internasjonal regnskapsutvikling, reguleringsorganer m.v.

Studenten har kjennskap til forskjellen mellom bedriftsøkonomisk teori og forutsetningene for finansregnskapet.

Virksomhets- og regnskapsorganisering

Emnet gir innsikt i utfordringer knyttet til behandling og registrering av transaksjoner og virksomhetshendelser, herunder organisering av virksomheten, forretningsprosesser og intern kontroll.

Læringsutbytte

Studenten

- kjenner hovedprinsippene for god foretaksstyringsstyring herunder styrets, daglig, leder og revisors ansvar
- kjenner de mest sentrale virksomhetsrutiner (evt endre til forretningsprosesser)
- kjenner generelle kontroller og kan reflektere over organisasjonsmessige relasjoner i tilknytning til intern kontroll
- kjenner krav til sikkerhet og kontroller i IKT-systemer
- har kunnskap om de grunnleggende bokføringsprinsipper i bokføringsloven og kjenner til god bokføringsskikk
- kjenner til de øvrige bestemmelser i regnskapsloven og bokføringsloven
- har kunnskap om regelverket for regnskapsførere og god regnskapsførerskikk, herunder regnskapsførers rolle
- kan identifisere, vurdere og forstå risiko
- kan anvende metoder for analyse og styring av risiko²
- kan utforme tiltak for å sikre effektiv intern kontroll

Verdsettelse

Emnet gir innsikt i teori og praktisk anvendelse av verdsetningsmodeller som er sentrale i regnskap og revisjon.

² Med dette punktet menes anvendelse av Coso-modellen

Læringsutbytte

Studenten

- kan fastsette avkastningskrav for beregning av regnskapsestimer og foretaksverdi
- kan anvende verdsettingsmodeller for beregning av regnskapsestimer og foretaksverdi
- kan gjøre rede for metoder og usikkerhet i regnskapsestimer og foretaksverdi
- kan analysere og anvende regnskapsinformasjon til verdsettingsformål
- kan gjøre vurderinger rundt forsvarlig egenkapital

Kommunalt og statlig regnskap

Emnet gir skal ha kunnskap om kommunal og statlig budsjettering og regnskapsføring.

Læringsutbytte

Studenten

- kjenner sentrale bestemmelser for budsjett, regnskap og økonomistyring for kommunene og statlige virksomheter, herunder periodisert regnskap i staten
- har kunnskap om sentrale statlige og kommunale økonomi bestemmelser og sentrale regnskaps standarder
- kan avslutte et kommuneregnskap og et statlig virksomhetsregnskap med utgangspunkt i et begrenset tallmateriale

Valgfrie emner

Institusjonene kan velge innenfor emner som underbygger læringsutbytte for utdanningen.

B) Fordypningsemner med avsluttende revisoreksamen

Revisjon

Presentasjon av emnet (15 stp)

Emnet gir en grundig innføring i revisors rammebetingelser, revisjonsteori og metode for å utøve revisoryrket, herunder etisk refleksjon og inkludert en oversikt over sentrale elementer i revisjon av stat og kommune.

Læringsutbytte for revisjon

KUNNSKAP

Studenten

- har kjennskap til revisors rolle som allmennhetens tillitsperson, herunder behovet for revisjon, omfanget av revisjonsplikten og revisors tjenestespekter i privat og offentlig sektor
- har kjennskap til det juridiske og profesjonsbestemte rammeverket for revisors yrkesutøvelse
- har kjennskap til normativ etisk teori og morallære
- har overordnet kunnskap om revisors oppgaver i forbindelse med egenkapitaltransaksjoner
- har overordnet kunnskap om forvaltningsrevisjon, etterlevelserevisjon og selskapskontroll i stat og kommune.

FERDIGHETER

Studenten

- kan anvende rammeverket og etiske regler i praktisk problemløsning
- kan foreta og gjennomføre et revisjonsoppdrag fra oppdragsvurdering til rapportering med fokus på noen utvalgte revisjonsområder herunder
 - kan vurdere om revisor til enhver tid faktisk er og framstår som objektiv og kapabel
 - kan fastsette og anvende vesentlighetsgrenser på det enkelte oppdrag
 - kan vurdere iboende og kontrollrisiko, herunder mislighetsrisiko, og bestemme revisjonsmessig angrepsvinkel
 - kan utforme mest effektive testmetoder og utvalg
 - kan innhente hensiktsmessige og tilstrekkelige revisjonsbevis
 - kan konkludere på utførte revisjonshandlinger
 - kan bestemme revisjonsberetningens utforming
 - kan bestemme annen lovpålagt og hensiktsmessig rapportering til offentlig myndighet og ledelse

GENERELL KOMPETANSE:

Studenten

- kan planlegge og gjennomføre et revisjonsoppdrag som strekker seg over tid alene og som deltaker i en gruppe.
- kan tilegne seg oppdatert kunnskap innenfor ovennevnte kunnskaps- og ferdighetsområder og kunnskap om andre områder innen faget
- kan formidle sentralt fagstoff gjennom relevante uttrykksformer
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre fagpersoner og bidra til å utvikle god praksis
- kan reflektere over etiske problemstillinger innenfor faget
- kan se emnet i en større sammenheng i et samfunnsmessig perspektiv

Årsregnskap

Presentasjon av emnet (15 stp)

Temaene bygger på studentens kunnskaper fra videregående regnskapsfaglige emner og verdsettelse.

Emnet gir studenten ytterligere dybdekunnskap i å utarbeide og vurdere om et årsregnskap er i samsvar med sentrale regnskapsstandarder innenfor ulike regnskapsspråk, herunder IFRS.

Læringsutbytte for årsregnskap

KUNNSKAP

Studenten

- har kunnskap om sentrale standarder for utarbeidelse av årsregnskap
- har kjennskap til foretakets ansvar for rapportering om samfunnsansvar
- har kjennskap til etiske regnskapsfaglige problemstillinger, herunder grensen mot regnskapsmanipulasjon.
- kan beskrive krav til de mest sentrale noter til regnskapet og årsberetningen
- kjenner til prosessen rundt avleggelsen av et årsregnskap og være aktiv bidragsyter i et regnskapsfaglig miljø

FERDIGHETER

Studenten

- kan innregne og måle alle hovedpostene i resultatregnskapet og balansen og spesifikasjonen i årsregnskapet
- kan anvende kunnskapen på praktiske regnskapsproblemstillinger og dets påvirkning på resultat og balanse
- kan utarbeide et regnskap for virksomhetskjøp med skatt og minoriteter,
- kan utarbeide konsernregnskap
- kan utarbeide regnskap der egenkapitalmetoden er benyttet

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- kan tilegne seg oppdatert kunnskap innenfor ovennevnte kunnskaps- og ferdighetsområder og kunnskap om andre områder innen faget
- kan formidle sentralt fagstoff gjennom relevante uttrykksformer
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre fagpersoner og bidra til å utvikle god praksis
- kan bidra og støtte oppunder nytenkning og i innovasjonsprosesser
- kan reflektere over etiske problemstillinger innenfor faget
- kan se emnet i en større sammenheng i et samfunnsmessig perspektiv

Skatte- og avgiftsrett

Presentasjon av emnet (15 stp)

Emnet skal gi studenten kunnskap om skatte- og avgiftssystemet med mest fokus på næringsvirksomhet og selskaper, herunder beregning av skatt og avgift.³

Læringsutbytte for skatte- og avgiftsrett

KUNNSKAP

Studenten

- har kunnskap om skatte- og avgiftsreglene (merverdiavgift og arveavgift) knyttet til næringsvirksomhet og selskaper
- har kjennskap til hvilke transaksjoner og hendelser vedrørende eierskap og egenkapital som kan medføre beskatning
- har kjennskap til skattemessige virkninger av opphør av virksomhet og likvidasjon av selskap
- har kjennskap til regler for beregning av arbeidsgiveravgift
- har kjennskap til hovedreglene om inntekts- og formuesbeskatning for personer
- har kjennskap til formuesfastsettelse for ikke-børsnoterte aksjer og andeler i ansvarlige selskaper
- har kjennskap til reglene om fradrag i utlignet skatt
- har kjennskap til hovedprinsipper for bestemmelse av inngangsverdi for eiendeler mottatt som gave eller arv
- har overordnet kjennskap til skatteplanlegging og etiske refleksjoner
- har kjennskap til grunnleggende ligningsforvaltningsrett og skattebetaling
har kjennskap til sentrale regler for tilsidesettelse

FERDIGHETER

Studenten

- kan avgjøre hva som er skattepliktige inntekter, fradragberettigede kostnader samt foreta korrekt tidfesting av postene for beregning av alminnelig inntekt i næring (EPF, AS, ANS).
- kan beregne skattekostnad, betalbar skatt og utsatt skatt for aksjeselskaper
- kan fastsette grunnlag for beskatning av aksjonærer (Aksjonærmodellen og Fritaksmetoden), deltakere i ansvarlige selskap (Deltakermodellen) og innehaver av enkeltpersonforetak (Foretaksmodellen)
- kan skattemessig behandle omdanning av EPF til AS
- kan vurdere skattemessige virkninger ved virksomhetsoverdragelse
- kan vurdere en virksomhets merverdiavgiftsmessige forhold
- kan merverdiavgiftsmessig behandle alminnelige transaksjoner

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- kan anvende juridisk metode ved behandling av skatte- og avgiftsmessige problemstillinger
- kan oppdatere og tilegne seg ny kunnskap innen skatte- og avgiftsrett samt andre rettsområder som har betydning for regnskap og revisjonsarbeid
- kan formidle sentralt fagstoff gjennom relevante uttrykksformer
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre fagpersoner og bidra til å utvikle god praksis
- kan reflektere over etiske problemstillinger innenfor emnet
- kan se emnet i en større sammenheng i et samfunnsmessig perspektiv

³ Emnet inkluderer EUs krav til relevante bestemmelser i trygderetten

Rettslære

Presentasjon av emnet (7,5 stp)

Emnet skal gi studenten innføring i juridisk metode og utvalgte generelle privatrettslige emner og problemstillinger. Emnet skal gi studenten innsikt i de alminnelige rettslige rammer for utøvelse av næringsvirksomhet og de rettsregler som er av særlig betydning for organisering og utøvelse av slik virksomhet.⁴

Læringsutbytte for rettslære

KUNNSKAP

Studenten

- har kunnskap om rettskildelære og juridisk metode
- kjennskap til kontraktens betydning og funksjon
- har kunnskap om de mest relevante rettsområder som har betydning for *revisors og regnskapsføreres* arbeid, herunder regler om avtaleinngåelse, tolking og ugyldighet, sentrale deler av reglene om organisering av økonomisk virksomhet og representasjon i selskapsforhold, stiftelse og sikring pengekrav, gjeldsforfølgingsrett med hovedvekt på materiell konkursrett og sentrale deler av reglene om økonomisk kriminalitet
- har kjennskap til reglene om kjøp og misligholdsvirkninger ved kontraktsbrudd, næringsvirksomheters forhold til kreditorer og myndigheter, bortfall av pengekrav ved oppgjør og foreldelse samt konkursprosessen og enkeltforfølgingsrett

FERDIGHETER

Studenten

- kan gjennomføre praktiske drøftelser i tilknytning til sentrale regler om
 - avtaleinngåelse, avtaletolkning og ugyldighet
 - etablering av økonomisk virksomhet og representasjon i selskapsforhold
 - etablering og sikring av pengekrav
 - vilkår om åpning av konkurs samt omstøtelse
 - økonomisk kriminalitet
 - kjøp og misligholdsvirkninger ved kontraktsbrudd
 - næringsvirksomheters forhold til kreditorer og myndigheter
 - bortfall av pengekrav ved oppgjør og foreldelse

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- kan tilegne seg ny kunnskap innen ovennevnte rettsområder og kunnskap om andre rettsområder som har betydning for regnskap og revisjon
- kan formidle sentralt fagstoff gjennom relevante uttrykksformer
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre fagpersoner og bidra til å utvikle god praksis
- kan bidra til nytenkning og i innovasjonsprosesser
- kan reflektere over etiske problemstillinger innenfor de relevante rettsområder
- kan se emnet i en større sammenheng i et samfunnsmessig perspektiv

⁴ Emnet inkluderer EUs krav til relevante bestemmelser i arbeidsretten